

staršev in otrok, proti odstranjevanju krizev iz šolskih sob, proti opuščanju molitev pred in po pouku, proti sramotanju katol. cerkve in njenih redov med šolskim poukom.

4. Protestiramo proti nasilju socialne demokracije, ki sili, da mora kršćansko-socialni delavec vstopiti v njene organizacije, ki jih ne smatra kot dobre.

5. Protestiramo proti reviziji cerkvenih poslopij, samostanov, seminarjev, šol za prosvetne namene, zakaj cerkev jih v tej dobi sama nujno potrebuje. (Zakaj neki?)

6. Protestiramo proti razganjanju javnih manifestacij katoliškega ljudstva v celi republiki.

Zahtevamo enako svobodo in enake pravice za vse.

Zahtevamo, da se krivice in naj so kdorkoli, najstrožje kaznuje. — (Hlinka, škofje)

Zahtevamo vse to ne iz sebičnih namenov, toda v prospeh in blaginjo naše mile republike. (Jezuiti!)

Pravičnost je temelj narodov, greh pa napravlja bedne narode.

Predsedstvo.

Proti odkristjanjenju našega naroda protestira cela Morava in vse cerkve. Torej možje in žene, na delo za kršćansko Moravo! (Tudi protestantsko, zakaj tudi evangeliki so kristjani.) — Osrednja politična pisarna čehoslovenske ljudske stranke v Brnu.

— c Naredba o občinskih javnih knjižnicah. Češka vlada je izdala naredbo, na podlagi katere se mora v vsaki občini, ki šteje nad 400 ljudi in kjer je vsaj ljudska šola, ustanoviti najpozneje do konca decembra 1920. l. Če nima občina 400 ljudi, tedaj mora ustanoviti knjižnico najpozneje do 31. decembra 1921. V ta namen morajo postaviti občine do 5000 prebivalcev v občinski proračun vsaj 50 h na osebo, do 10.000 vsaj 60 h in tako naprej postopoma. Vsaka knjižnica mora obsegati najvažnejša dela vsenarodnega značaja, najmanj 20% poučne literature in poleg tega dela, ki odgovarjajo zaposlenju prebivalcev. V knjižnico se ne smejo sprejemati dela brez umetniške in vsebinske vrednosti, izdelki nenravnega kova, t. zv. morije, indijanske, detektivske povesti in drugi tem podobni pamfleti. V občinah do 2000 prebivalcev se izposoja knjige enkrat, do 5000 dvakrat, do 10 tisoč 4 krat na teden. Za vsako knjižnico se ustanovi mesto knjižničarja z odgovarjajočo nagrado. V občinah nad 10.000 prebivalcev sme biti knjižničar samo oni, ki je dogotovil srednjo šolo, sicer pa absolutno meščanske šole, ki je napravil knjižničarski tečaj in državno skušnjo.

Tako razume narodno prosveto češki minister prosvete Gustav Habrman, "preprosti delavec" — kakor ga ironizuje vse-mogočni „Slovenec“.

— c Češkoslovenska republika meri 142.070 km² in šteje 13,5 milijonov prebivalcev, na 1 km² torej 97. Republika spada torej med srednjegosto naseljene evropske države.

— c V Pragi je bilo lansko leto od 1. l. do 30. IX. 2025 porok, med temi 532 civilnih. — Baje se obred izpremeni in se bo glasil: „Kar je človek zvezal, ne razvezuj, o Bog!“

Iz Jugoslavije.

— Slomškova zveza. (Poročilo po „Slovincu“ z dne 22. febr. t. l. št. 43.). Člani „Slomškove zveze“, ki so se udeležili sestanka dne 19. t. m., so sklenili poslati višjemu šolskemu svetu vlogo sledeče vsebine: Osrednjemu odboru Slomškove zveze prihajajo od strani učiteljstva, ki je organizirano v tem društvu pritožbe, o katerih je razpravljal imenovani odbor v svoji širši seji z dne 19. februarja t. l., katere se je udeležilo približno 70 članov. Ugotovilo se je, da višji šolski svet ne varuje tiste objektivnosti, ki je potrebna najvišji šolski korporaciji v Sloveniji. Dokaz temu so sledeča dejstva: 1. Višji šolski svet je vzel vodstvo šišenske deške ljudske šole dosedanjemu nadučitelju ekstra statum Jožetu Wagnerju. O tem se ni razpravljalo v seji Višjega šolskega sveta. Jožef Wagner je bil s tem na šoli degradiran, kar mu mora vzeti ves ugled med mladino in ljudstvom. Ako je Wagnerjevo službeno mesto le začasno, zakaj se ni služba razpisala in pravilno oddala kvalificiranemu kompetentu. 2. Imenovanja je bila izpraševalna komisija za poučevanje na šolah za slaboumne. Noben član te komisije nima potrebnih izpitov. Izprašana pa je učiteljica Ana Lebar, ki ima tozadevni izpit, a je bila prezrta. Anica Lebar je članica Slomškove zveze. 3. Učiteljstvo jeseniške šole — po poročilih „Učiteljskega Tovariša“ — je sklenilo, da se ne pusti več nadzorovati od svojega nadzornika. To je znak popolnoma desolatnih in anarhističnih razmer

med učiteljstvom. 4. Tudi o načinu nadzorovanja prihajajo iz vrst našega učiteljstva pritožbe. Zahtevamo, da se nemudoma uvede javna kvalifikacija. 5. Pri imenovanjih ni vedno merodajna starost in kvalifikacija prosilcev, ampak se večkrat bolj ozira na izvenšolsko delovanje, za katerega pa ni vsakdo sposoben in voljan, a je lahko najboljši učitelj. (Slučaj Eksel.) V imenu včlanjenega učiteljstva prosimo, da se navedene krivice popravijo in zlasti v kali zadušijo uporne tendence tistega dela učiteljstva, ki se ne zaveda, da je z vzgojnega stališča v prvi vrsti dolžan varovati avtoriteto. Dokler ni učiteljstvo enotno organizirano, imajo njegove želje znak strankarstva in še dolgo niso izraz mnenja vsega učiteljstva. Odločno odklanjamo tedaj ujedinenje višjega šolskega sveta liberalni ali tudi kakih drugi organizaciji. Dalje zahtevamo od višjega šolskega sveta, da stori potrebne korake za izjednačenje učiteljskih dohodkov z onimi državnih uradnikov. Slovensko učiteljstvo je par mesecev že uživalo enake prejemke z uradniki, pa po nerodni in zagrešeni taktiki Zvezarjev je zopet potisnjeno nazaj za uradnike. To se da popraviti na ta način, da se naše draginske doklade, ki se niso nič zvišale, zvišajo v toliko, da izgine diferenca. Tudi glede Maribora, t. j. glede udeležbe na velikem kršćanskem taboru, kakor tudi v praznovanju dvajsetletnice Slomškove zveze se je marsikaj sklenilo in določilo v obrisih. Radi ujedinenja se je konstatiralo, da ga otežujejo oni, ki jim je strankarstvo življenjski cilj in več kot stan. Pojavi v nasprotjem taboru pa kažejo, da podero s časom trdo zabito steno. Splošno so zborovalci tudi obsojali medsebojno lasanje po časopisu. Konstatiralo pa se je, da so člani Slomškove zveze v defenzivi; ko preneha ofenziva, neha tudi defenziva. Izvolili so se trije parlamentarji, da uredijo premirje in mir.

— Nesramni pamflet „Slomškove zveze“, ki ga priobčujemo na drugem mestu ne zasluži sicer odgovora, naj pa mu damo nekaj komentarja, a vso odgovornost za nadaljne posledice naj nosijo oni, ki so ga izvalili. — Wagner je bil imenovan kot voditelj v času najkorupnejše dobe Sušteršič-Lampeta, kot eden najmlajših članov na šoli, preskočivši pri tem kolege, ki so mnogo starejši in tudi ne slabše kvalificirani od njega. Njegov dekret je bil začasen, dokler je okrajni šol. nadzornik Lavtižar na dopustu kot šol. vod. Lavtižar je bil definitivno imenovan k socialnemu skrbstvu in ni več okrajni nadzornik, torej je jasno, da s tem ugasne tudi Wagnerjev dekret. Imenovan je bil najstarejši član na šoli za začasnega voditelja, dokler se mesto ne razpiše. Kje je krivica in kdaj je bila izvršena, naj sodi večina učiteljstva sama! — Kako in kaj je s komisijo, o tem naj ima besedo poverjenstvo. — Poglavlje o nadzorniku Simonu je svoje poglavje s pečatom avstrijskega režima. Če hočete pričemo ponavljati vso njegovo zgodovino nadzorovanja. Simon je še star avstrijski nadzornik, ki ima na sebi še očitke avstrijskega in protisrbskega značaja. Kako more biti on še danes nadzornik, se le čudimo. Ali naj pričemo ponavljati slučaje, ko se je javno očitalo Simonu denuncijantstvo in se ga je pozvalo naj toži? Ali naj ponavljamo, ko je bil Simon pozvan na zagovor in tožbo, radi očitnega mu denuncijantstva avstrijsko-protisrbskega značaja? Slomškova zveza je hotela sama nositi stroške za tožbo, in je pozvala Simona, naj toži — a Simon ni tožil! Govorilo se je, da je Simon dal avstrijskemu špijažnemu oddelku in komandi pojasnilo: „Da so člani „Slom. zveze“ zanesljivi Avstrijci, člani „Zaveze“, da so pa vsi nezanesljivi in srbofilski. Tako da je razpoloženje med učiteljstvom v okraju!“ Simon do danes še ni zavrnil tega očitka! Takemu nadzorniku se tudi učit. ni pustilo zapričeti ob priliki prevrata. O nezmožnostih Simona je danes prepričan vsakdo. Ni pa samo jeseniško učiteljstvo proti njemu, temveč ogromna večina radovljanskega in kranjskega okraja. Ni to upor, temveč je to za današnje čase patriotično dejanje, ki se v interesu države mora izvršiti! Danes ste sami izvolili ta boj in predali našega lista so odprti vsakomur, ki hoče osvetliti Simonovo afero. Čast našega učiteljstva zahteva, da poravnamo krivico, ki jo je prizadejal Simon in pomedemo s takim nadzornikom. — Javna kvalifikacija je bila naša zahteva že tedaj, ko je Sušteršič-Lampetov bič padel po Jakličevih in njegovih pristašev navodilih z največjo pristranostjo po učiteljstvu in ni prenehala ta zahteva do današnjega dne, kar izpričuje naš list in „Zavezin“ načrt za preosnovo šolstva. — Exlov slučaj je zašel v pamflet „Slomškove zveze“ iz našega lista, kjer smo Exlov slučaj zagovarjali. Tudi Štrukelj je glasoval v viš. šol. svetu proti Exlu. Tendenco, zakaj se

je Exlov slučaj sedaj vzel v pamflet „Slomškove zveze“, pa lahko razvidi vsakdo sam.

Najnesramnejši in najnižkotnejši del pamfleta pa tiči v očitku na vodstvo „Zaveze“, da je bilo učiteljstvo uvrščeno v plači po sedanjem zakonu le zaradi „nerodnosti in zgrešeni taktiki Zvezarjev“. Zaradi tega da ni še izenačeno z ostalim državnim uradništvom. — Do te ure, ko to pišemo, je ostalo državno uradništvo še na tem, da bo prejelo v marcu le polovico svoje dosedanje plače z všteti draginski dokladi, ker so povišane drag. dokl. ukinjene. Tudi tedaj, ko so člani Slom. zveze o tem sklepali, je bil isti položaj. Učiteljstvo bo pa prejelo po uradnem kurzu za sedaj stalno dinarske plače. Do ureditve službene pragmatike in dohodkov ostalemu državnemu uradništvu še ni prišlo, torej „Zaveza“ ničesar po svoji „nerodnosti in zgrešeni taktiki“ zagrešila ni, ker „Slomškarji“ nekaj zahtevajo, česar uradniki še nimajo. Intriganti, čisto navadni intriganti so v tem oziru njihovi voditelji! — Eno je gotovo: Na shodu v Ljubljani niso Slomškarji iztegnili niti jezika, kaj šele, da bi kaj odpomogli za ugodno ureditev gmotnega stanja; „Zaveza“ je poslala nebroj vlog in je nje vodstvo imelo nebroj potov in neprestanih posredovanj v prilog ugodne ureditve in sedaj zopet za izvedbo zakona; koliko je potov, koliko je neprestanega drezanja za vsako malenkostno izplačilo in sedaj tudi za novo, to ve le oni, ki je poleg — naj pride v Ljubljano, tam leži ves material, kdor ne veruje; koliko izdatkov je imela „Zaveza“ in njeni člani za gmotno ureditev vsemu slov. učit. (tudi Slomškarjem) to izkazuje Zavezina blagajnica; in osebni štrpaci v onem času, ko je bilo treba iti v Beograd — ali bi bil voljan jih vsakdo doprinesiti? — „Zaveza“ še danes nemurno zasleduje uradniško vprašanje in sodeluje za ureditev in uvrstitev učiteljstva v splošno pragmatiko državnega uradništva. Vse je v ugodnem teku, le „Zaveza“ ne obeša na velik zvon, ker še ni goden čas! — In kaj je naredila „Slomškova zveza“ za gmotno ureditev učit. vprašanja? Niti z mezincem ni genila, razen sedanjega nesramnega obrekovanja; v prejšnji dobi pa, ko je klerikalna stranka, na katero se je vedno naslanjala in katera je imela vso oblast v deželi, je predsednik „Slomškove zveze“ Jaklič in njen odbornik Ravnikar glasovali v deželni zbornici dvakrat proti regulaciji učiteljskih plač. — Sami ste vrgli bakljo razdora zopet v stanovske vrste in dokler uganjate taka lopovstva, ne pošiljajte nikamor svojih parlamentarjev!

— Nov minister prosvete. Izpremembo v ministrstvu prosvete moramo pozdravljati v toliko, ker je zapustil to mesto mož, ki je bil avtokrat skozinsko. Priliko smo se imeli baviti že z njim in še bo v spominu njegov nastop, ki ga je imel ob priliki urgenc naših zadev v ministrstvu prosvete z zastopniki in predstavitelji jugoslovanskega učiteljstva. G. Pavle Marinković je bil vse prej kakor demokrat. Z enako indolenco je oviral uvrstitev učiteljstva v splošno uradniško pragmatiko, o čemer smo tudi poročali. Nasprotno, nam slikajo novega ministra prosvete Trifunovića kot demokratično mislečega moža. Če bo ob danem položaju lahko uveljavil svoje nazore in ideale v prid jugoslovanskega šolstva in učiteljstva, je drugo vprašanje, ker bo imel precej vezane roke.

— Prihodnja seja višjega šolskega sveta bo v četrtek, dne 4. marca t. l.; seja se eventualno nadaljuje dne 5. in 6. marca.

— Popravki. Tiskarski škrat nam je v zadnji številki „Učit. Tovariša“ vrnil celo vrsto prav nejuhibih pomot. Med drugimi je izpustil ime avtorja članka „Dve najnujnejši nalogi učiteljstva“ tov. Hrena. Dalje je na svojo roko povišal v notici „Regulacija učiteljskih plač“ ljudskošolskem učiteljstvu, ki so prideli v službovanje meščanskim šolam, letno nagrado od 360 K na 3360 K, kar naj prizadeti blagovolje žalibog zopet popraviti na prvi — manjši znesek.

— Malenkostni ljudje. Iz klerikalnih učiteljskih krogov je prinesel „Slovenec“ pred časom očitane „Učiteljskemu Tovarišu“ glede podlistkov, da prinašamo nekrologe tovarišem in tovarišicam da pa nismo prinesli — razen par vrste — nobene besede o zaslužnem šolniku in pedagogu Viktorju Bežku. — Dotičnega gospoda opozarjamo na zadnjo številko „Slov. Učitelja“, v katerega vrsto se gotovo tudi sam prišteva, da pregleda list in se spomni na očitke, ki jih je tedaj predbacival nam. — „Sl. uč.“ se ne spominja Bežka niti z besedico!

*) Medtem so drag. dokl. do maja zopet podaljšane.

— Kadar izide „Učiteljski Tovariš“ je prva stvar nekega klerikalnega pristasa med „učiteljstvom“, da ga prebere in išče po njem, kje bo našel kak stavek, da grize potem v meso učiteljskega stanu po „Slovincu“. Grize in blati ugled učiteljstva! Kazumljivo, ker sam ne pripada posvetnemu učiteljstvu in mu je jako ljubo, da je prepad med posvetnim učiteljstvom čim globlji. Manire, katerih se poslužuje v zadnjem času, presegajo dostojni ton v takem smislu, da je višek zlobnosti v njem. Po tej poti ne pridemo do skupnega dela v „Uniji“, če merodajni gospodje ne znajo preprečiti te zlobnosti.

— Kdo je kriv, da še nimamo javno kvalifikacije? Ze leta in leta smo zahtevali javno kvalifikacijo. Naše stališče se tudi do danes ni izpremenilo. Ze davno je bila naredba za javno kvalifikacijo v višjem šolskem svetu. Morda nam bo predsedstvo višjega šolskega sveta pojasnilo, kaj je s to zadevo? Tudi mi kličemo s „Slovincem“: »ven ž njol!« Potem do prejenjalo tudi zlobno bitenje po časopisju!

— Brez imena. Nečemo polemike s „Slovincem“, dasi so premnoge njegove notice zadnjih dni polne strupa in ostrine, ki izživa na odgovor, obenem pa razodevajo pisca-neučitelja, kateri je svoj čas v „Slovenskem Učitelju“ slovenskemu naprednemu učiteljstvu metati v obraz barcelonske anarhiste in pariske apase. Z vso odločnostjo zavračamo le podlo opazko, ki jo je preteklo soboto nastoval „Slovenec“ notičar na svobodomiselnost učiteljstva, ko je iskal z debelim vprašanjem — svoje izgubljene logike! Te sirotnik seveda ne more najti, ker mu je zaronila v mlakuži strasti, divjajoči po njegovi duši! Med vrstami doticne notice kaže na strašno dejanje učiteljskega Perka, izgubljenega sina našega nesrečnega tovarisa. Do smrti potrega očeta pomnilje vsak, ki čuti človeško ter mu s tolažilno, sočutja polno besedo hladi ranjeno srce. Vsak, ki čuti človeško! Zakaj le hijena razkopava in oskrinja grobove, in hijena v človeški podobi smirka in rije po srcu-grobu, kamor je groza nesreče in krutosti usode za vekomaj položila srečo in upanje bednega očeta in še bednejše matere! „Slovenec“a hijena pravi in govori: »Najbolj se pa čudimo tovarišu, da s citati iz čeških listov zahteva svobodo verske vzgoje — v času, ko stojimo pod vtiskom strasne zločina, ki naj si ga svobodomiselnost učiteljstva dobro zapise za ušesa.« — Ali veste, kaj hoče hijena s tem povedati? Nič več in nič manj kakor da je svobodomiselnost učiteljstva sokrivo umora! To je ravno isto, kakor bi mi trdili, da visi na svoječasnno izkopanem otroškem okostju v Crnem vrhu in Leskovcu sokrivda gospodov iz tedanje Katoliške (sedanje Jugoslovanske) tiskarne! Ali bi ne zaslužili, da nam pljune v obraz dostojen človek? In glejte: ta pljunek nese sapa na pravo lice! Naj se hijena pogleda v zrcalo, da vidi žig sramote na svojem čelu! In naj si zapise za ušesa citat iz svetega pisma: »Vsak, kdor sovraži svojega brata, je ubijalec!« (1. Jan. 3, 15.)

— Priprave za učiteljski kongres. Glavni odbor učiteljskega Udruženja v Beogradu je pričel s pripravi za sklicanje učiteljskega kongresa, ki naj bi se vršil najkasneje do meseca maja t. l. Namerava se pritegniti v pripravljajni odbor za ta kongres vse beogradsko ljudskošolsko učiteljstvo. Opozarjamo slovenske tovariše in tovarišice že sedaj na to veliko zborovanje, koje će biti kruna naših triestogodišnjih naporov, naših želja i naših snova. „Narodna Prosveta“ posveča v svoji številki od 15. februarja t. l. nameravanemu kongresu veliko pozornost v daljšem uvodniku.

— Draginske doklade za upokojenje. Demokratsko - socialistična vlada je na eni zadnji seji odobrila posebne doklade k draginskih dokladom upokojenec, vdov in sirot. Upokojenec bodo dobivali, ako jim pokojnina znaša 100, 150, 250 ali več kron, dodatek od 200, 245, 290 in 320 kron. Dodatki upokojenec, ki niso uradniki, znašajo 190, 220, 250 in 280 K, za vsakega rodbinskega člana bodo dobili upokojenec brez razlike kategorij dodatno doklado 30 K mesečno.

— Učiteljska skupščina v Nov. Sadu. Dne 15. t. m. se je vršilo v Novem Sadu zborovanje učiteljstva iz Vojvodine. Na skupščino so odpotovali zastopniki glavnega odbora učiteljskega Udruženja iz Beograda.

— Druga številka „Šolskega lista“ vseh treh stopenj izide okolo Velike noči. Obsegala bo tvarino, ki se ima obdelovati spomladi in deloma poleti. S tem bo zaključeno izdanje tega lista za to šolsko leto. Prihodnje leto bomo nadaljevali, in sicer bo obsegala tretja številka zimo, četrta pa poletje. S tem bi bil „Šolski list“ zaenkrat zaključen. Med tem časom bomo

izkušali sestaviti berila za posamezne razrede, oziroma stopnje. Želeli je, da si tedaj vsak izmed nas dobro ogleda „Šolski list“ in nam v stvarni in objektivni kritiki pove, kaj mu ugaja in kaj naj bi se izpremenilo. — Gotovo je, da tudi naša berila ne bodo ustrezala povsem in vsakemu, vendar bo naše stremenje, da podamo mladini kolikor mogoče popolne, modernim nazorom odgovarjajoče učne knjige. — Ker pa se čujejo že sedaj posamezni glasovi, da učiteljstvu ne bo mogoče naročiti druge številke „Šolskega lista“ v isti množini, kakor prve, prosimo vse tovariše in tovarišice, da nam iznova in obvezno sporoče, koliko komadov od vsake druge številke žele prejeti, da moremo določiti naklado tej tiskovini. Prijava naj se pošilja do 15. marca t. l. direktno na Učiteljsko tiskarno v Ljubljani. Za izvršitev naknadno došli naročil ne moremo jamčiti.

— **Zopet se moramo čuditi „Slovenec“**. — S člankom „Šola ne nauči čitanja z razumevanjem“ se nismo jezili nad nadaljevalnimi šolami, ki naj bi se osnovali iz naših izobraževalnih društev, ampak zavrnilo smo krivično predbacivanje šoli in učiteljstvu, kakor da isto ne stori svoje dolžnosti. Dokazali smo, da šola v polni meri vrši napram narodu svojo dolžnost, kakor smo tudi dokazali, kje je iskati vzroka, če ni vselej in povsod povoljnih uspehov. Slovenec nam tega noče priznati, ampak jo zavija po svoje. Glede resničnosti navedenega citata svetujemo, da se informira v uredništvu, kjer sta imeni na razpolago.

— **Iz seje šolskega odbora za obrtno-nadaljevalne šole v Ljubljani** z dne 15. jan. t. l.: Nadsvetnik E. Lah poda natančnejši pregled o vseh odredbah, pripravah in sklepih, nanašajočih se na šolski pouk za šolsko leto 1919–20. Po raznih gmohtnih težkočah in tehničnih ovirah se je s posredovanjem deželnega predsedništva, poverjenišva za uk in bogočastje, lokalnih faktorjev in posebej mestne občine, dalje šolskega odbora in pa podobora končno vendarle posrečilo omogočiti letošnji pouk in je v Uradnem listu razglašen pričetek šolskega leta na obrtno-nadaljevalnih šolah v Ljubljani. Sedaj, ko so od strani pristojnih oblasti in lokalnih faktorjev odstranjene ovire, je pa došlo šolskemu odboru od strani učiteljstva troje pismenih vlog, iz katerih je razvidno, da učiteljstvo odklanja po poverjeništvu za uk in bogočastje fiksirane nagrade 10 K za tedensko uro na mesec ter da zahteva za letos minimalno nagrado 50 K. Po uradnih informacijah, ki jih ima poročevalec od poklicane strani, vlada takšno zahtevo učiteljstva odklanja, ne samo ker je ne vzmore, marveč tudi načelno z ozirom na to, ker bi morala, če tu ugoditi, tudi povsod drugod, kar bi šlo v stotisočake in pa ker stoji na stališču, da je ta zahteva za nadure — kot take je namreč v danih okolištinah te ure jemati — pretirana, če se pomisli, da se nadure plačujejo na vseučilišču po 25 K, na srednji šoli pri realijah po 20 K, pri jezikovnih urah radi korektur po 24 K, tu naj bi se pa plačevalo po 50 K. Vlada ne more ugoditi, trgovska zbornica tudi ne, mestna občina v sled ogromnih vsestranskih obvez ravnotako ne. Preostali bi torej le še oni krogi, ki doslej še niso prispevali in za katere do zneska 3200 K jamči že pri uveljavljenem ordinarijatu mestna občina proti povračilu. **Vodja Dimnik** poudarja, da učiteljstvo z ozirom na obstoječo draginjo ne more zavzemati drugega stališča, nego je ono, ki ga je v predloženih vlogah označilo. Poučevati po 40 do 50 vajencev v enem oddelku je huda in nevhvalna naloga in nagrada 12 K 50 vin. za uro nikakor pretirana. Ker učiteljstvo od svojih zahtev ne more popustiti, predlaga, da se šole letos ne odpre. **Član Franchetti** je proti nasvetu predgovornikovemu. Pouka si žele obrtniki in vajenci, ker čutijo živo potrebo po otvoritvi obrtnih šol. Naj se torej na vsak način s poukom prične. K pokritju pripomorejo lahko večja podjetja. Šlo bi tudi, če se naredbenim potom vpeljeta vpisnina in šolnina. Apelira na učiteljstvo, naj bi se v interesu dobre stvari in z ozirom na nujno potrebo nekoliko žrtvovalo in popustilo v svojih zahtevah. Stavi tozadevni predlog. **Nadzornik J. Foerster** tudi priporoča Franchettijev predlog. Res je, da prejšnja avstrijska vlada slovenskega obrtnega šolstva ni podpirala. To pa ne velja od sedanje vlade, ki je pokazala najboljšo voljo in razumevanje že s tem, da je pripravljena k pokritju prispevati z dvema tretjinama cele potrebščine. Naj se ji torej ne dela težav. Naj zatorej vodstva vplivajo na učiteljstvo, da se tudi ono nekoliko žrtvuje in da stori svojo narodno dolžnost in s tem podpira prizadevanje vlade in šolskih oblasti, da popusti v svojih zahtevah. **Vodja J. Levec**: So tudi še druge težkoče. Preračunali smo, da bi stala popolna samoučila, ki jih dobavlja odbor, za vsakega vajenca 202 K.

To znači pri 600 vajencih izdatek 120.000 K. **Predsednik**: Ker so torej tudi glede materiala tolike težave in ker mestna občina toliko gmohtnih bremen ne more prevzeti na noben način, drugod pa pokritja ni dobiti, ne preostaja nič drugega, nego da se Dimnik-Levec nasvet sprejme in šolski pouk tudi za letos sistira. — Vladi naj se pa pojasni, zakaj da se je moralo to zgoditi.

— **Nezaupnica Karlu Simonu**. Na občnem zborovanju radovljiskega društva dne 19. t. m. je učiteljstvo soglasno sklenilo nezaupnico nadzorniku Karlu Simonu.

— **Iz Bele Krajine**. Na zadnjem zborovanju BUD. smo sklenili resolucijo in jo poslali okr. šol. svetu. Ta seveda ne smatra tega za resno. Ali bomo morali res pokazati belokranjsko šolstvo v vsel goloti in diskreditirati šolsko oblast popolnoma pred svetom? Zaradi gradiva ne prihajamo v zadrego. Imamo dovolj gradiva, ki dokazuje ali nezmožnost delovanja okr. šol. sveta, ali pa popolnoma premišljeno resistenco. Prosimo višji šol. svet še enkrat da naj že vendar malo od blizje pogleda „delovanje“ našega okr. šolskega sveta.

— **Šolsko vodstvo iz Adlešič** priredi v Ljubljani za Veliko noč razstavo in razprodajo originalnih belokranjskih pisanic (pirhov.) Režijo prevzame iz prijaznosti „Umetniška propaganda v Ljubljani.“ Obveščamo o tem slavno občinstvo in ljubitelje narodne umetnosti.

— **Poučna predavanja o ženski domači obrti**. Nadzornik čipkarskih šol na Slovenskem, Ivan Vogelink, je imel v nedeljo 22. t. m. v poslopij Kmetijske družbe na Turjaškem trgu poučno predavanje o ženski domači obrti v Sloveniji in o nalogi osrednjega zavoda za žensko domačo obrt v Ljubljani.

— **Pouk analfabetov — vojaških novicev**. Hvalevredno je, da se je komanda dravske divizijske oblasti v Ljubljani pobrignila za elementarni pouk analfabetov, vojaških novicev, in tudi to je prav, da se poveri pouk ljudsko-šolskemu učiteljstvu — toda ne brezplačno, temveč dostojno honoriran. V današnjem skrajno trdem boju za obstanek pač njihče ne more tirjati, da bi kdo opravljal kako delo zastoni, pa naj se imenuje ta »kdo« tuči učitelj. Trkati na učiteljska vrata s pristom idealizma in samo idealizma, je v teh časih in razmerah cinizem. Če se je našla dobra volja, pomagati analfabetom — vojaškim novincem, se bodo našla lahko tudi sredstva, da se učitelje nagradi za njih trud. Poštenemu delu pošteno plačilo! To bodi tudi naša parola, ali vsaj naša, ko vidimo okoli sebe tisoče in tisoče ljudi, ki so zapisali na svoj prapor: mato dela — velik zaslužek. Učiteljstvo se zaveda, da vrši že itak dovolj brezplačni poslov izven šole, za koje pa tudi ne tirja ne plačila, ne hvaležnosti. So to različni kulturni posli, ki mi jih ni treba posebe naštevati, ker jih vsakdo vidi, kdor hoče. Omenjam pa to samo radi tega, da nas ne bo zopet nagnal kak cinik s »pomankanjem idealizma«.

— **Iz Male Nedelje** smo prejeli še sledeči dopis: V torek, dne 10. t. m. ob 11. uri smo pokopali tukajšnjega mnogoletnega šolskega ravnatelja, tov. Simona Cvahteta, ki je umrl 7. februarja po dolgi in mučni bolezni. Pokojni je tukaj služboval dolgih 36 let, tekoma katerih si je pridobil toliko ljubezni in spoštovanja, da je užival ne le pri svojih stanovskih tovariših, temveč tudi pri domačem ljudstvu tak ugled kakor malokdo. Bil ni samo učitelj mladine, temveč celi župnijski svetovalec in voditelj. Ljudstvo ga je naravnost oboževalo, kar je pokazalo nešteto krat še za časa njegovega življenja, dalje med njegovo dolgotrajno boleznijo, zlasti pa pri njegovi smrti. Ko se je po šolskem okolišču raznesla vest, da je dobri g. ravnatelj za vedno zatisnil svoje trudne oči, je bila žalost vseobča. Ne samo mladina, temveč tudi dekleta in žene, da celo fantje in resni možje so se jokali kakor mali otroci. Posebno ganljivo je bilo, ko je že v nedeljo 8. t. m. bila skoraj vsa fara v znak sožalja odeta v žalno obleko in v dolgih vrstah hodila kropit svojega učitelja. Višek spoštovanja do blagopokojnika pa je pokazalo ljudstvo na dan pogreba samega. Morda je bila na nogah vsa Malonedeljska župnija, kajti ljudstva se je kar trlo na gričku okoli cerkvice. Bila je prava manifestacija, v kateri je narod hotel pokazati, kako ve ceniti svoje ljubljence. Tako veličastnega pogreba še Mala nedelja ni videla. Pa tudi stanovski tovariši so mu lepo izkazali zadnjo čast, kajti nabralo se jih je kakih 70, od blizu in daleč, nekateri celo iz Ptuj in Maribora. Pogreba se je udeležilo še sedem duhovnikov, med njimi tudi tukajšnji rojak pesnik in pisatelj Fr. Ks. Meško, kar priča, da je pokojnik tudi med njimi užival velik ugled, kar je domači g. župnik tudi

omenil v svojem govoru, ki ga je imel v cerkvi po opravljeni maši zadušnici. Na grobu so mu govorili v slovo tovariši Mavrič in Tomažič ter kmet domačin, ki so omenjali njegove vsestranske zasluge. Skoro nobeno oko ni ostalo suho. Na domu in pri odprtem grobu so mu zapeli pevci pod spretnim vodstvom tov. Zacherla v srce segajoče žalostinke. Čuden slučaj je nanesel, da je bil istočasno pokopan tudi tukajšnji domačin, učitelj v p., tovariš Andrej Vrabl. Prej cela desetletja nobeden učitelj, in sedaj na mah kar dva! V slovo mu je govoril tov. Cvetko. In tako je bil dan 10. febr. za Malonedeljske res prvi dan žalosti. Pokazali pa so, da vedo spoštovati in častiti svoje zaslužne može, zato čast in slava jim, blagopokojnikom pa mir in pokoj, in večna luč jima naj sveti!

— **V šolskem okraju Ljubljanska okolica** se je s pričetkom šolskega leta 1919–20 otvorilo pet novih razredov, en oddelk za oddaljene otroke in petnajst vzporednic, torej vsega skupaj 21 razredov. Tako sta se enorazredni ljudski šoli na Drenovem griču in v Podlini razširili v dvorazrednici in razreda aktivirala, šestrazredni ljudski šoli na Viču in na Vrhniki sta se razširili v osemrazrednici, na teh šolah se je otvoril VII. razred, na osemrazrednici v Mostah se je aktiviral VIII. razred. V Horjulu se je otvoril oddelk za oddaljene otroke, po ena vzporednica se je odprla na šolah pri D. M. v Polju, na Dobravi, v St. Vidu in v Zgornji Šiški, po dve paraleli na šolah v Hrušici in na Vrhniki in na Viču pa pet novih vzporednic. Na ljudskih šolah v Mostah in na Viču poučuje srbohrvatski jezik učitelj-begunec iz Istre Matko Zlatič od V. razreda dalje po dve uri na teden v vsakem razredu.

— **V šolskem okraju Kamnik** se je pomnožilo ljudsko šolstvo tako-le: 1. Razširila se je petrazredna šola v Mengšu v šestrazrednico, štirirazredna v Moravčah v šestrazredno, dvorazredna v Stanjah v trirazredno, štirirazredna deška v Kamniku v petrazredno, enorazredna v Skurčini v dvorazrednico. 2. Ustanovila in otvorila se je na novo enorazredna ljudska šola v Spodnjih Prekarih (za sedaj v Ribčih.) 3. Spremenila se je ekskurendna šola pri Sv. Križu v redno enorazredno. 4. Otvoril se je na šoli v Dobu III. razred, na šoli v Zalogu II. razred, na šoli v Stranjan oddelk za oddaljene in ena vzporednica, na šoli v Mengšu pospeševalni razred in ena vzporednica, na šoli v Moravčah ena vzporednica. Iz tega se razvidi, da se je pomnožilo ljudsko šolstvo v Kamniškem okraju za deset razredov, en oddelk za oddaljene in za tri vzporednice.

— **Poročil se je tovariš Ivan Mihelič** začasni vodja v Veržetu, z gđc. Ivanko Rusovo iz Ribnice. Novoporočencema — obilo sreče.

— **V Škofji Loki** je umrl v starosti 68 let tov. Slavko Flis, nadučitelj v pokoju in starosta škofjeloškega Sokola. Bodi delavnemu tovarišu ohranjen trajen spomin!

— **Pametna naredba**. Bosanska deželna vlada je prepovedala srednješolcem ustanavljanje raznih verskih društev in zelo pametnega razloga, da se mladina ne deli po verah, ker bi utegnili to slabo vplivati na odnose med pripadniki treh ver, ki so v Bosni skoraj enako zastopane, to je med katoličani, pravoslavni in muslimani. Šola vendar ni zato na svetu, da se na njih vzgaja verska nestrpnost in verska družstva bi bila posebno nevarna ravno v Bosni, kjer so tri različne vere. Seveda so pri tem bile prizadete tudi takozvane Marijine kongregacije, kakor so bile prizadete tudi svobodomiselnice organizacije „Obnove“.

— **Filozofska fakulteta v Skoplju**. Izšel je regentov ukaz, s katerim se ustanavlja filozof. fakulteta v Skoplju. Fakulteta je torej ustanovljena, nima pa še profesorjev. Zato je razpisalo ministristvo za narodno prosveto natečaj, s katerim išče za to fakulteto potrebne profesorje, in sicer profesorja za filozofijo in pedagogiko, profesorja za geografijo, profesorja za etnografijo, profesorja za srb. jezik z jugoslovanskimi jeziki, profesorja za ostale slovanske jezike in literaturo, profesorja za zgodovino Srbov, Hrvatov in Slovencev.

— **Štrajk v Bosni**. Poročali smo v zadnjem listu, da namerava bosansko učiteljstvo stopiti v štrajk, ako mu vlada ne ugodí upravičenim njegovim zahtevam. Poroča se sedaj, da so sarajevski učitelji prejeli od vlade zagotovilo, da se jim zakonito določena plača izplača tekom par dni. Štrajk je zato izostal.

— **Izpemembe v osebu**. Začasno sta prideljena v službovanje na trirazrednici v Smartnem ob Dreti: odslovljeni stalni učitelj na Kapli Rihard Papst, ki je bil zopet sprejet v službo in stalna učiteljica

Marija Zalar, sedaj začasno prideljena šoli v Labodu.

— **Slovenska Šolska Matica**. Kdor reflektuje na publikacije za l. 1919, naj nemudoma pošlje 10 K naravnost na naslov Slovenske Šolske Matice v Ljubljano. Vse tiste, ki so naročili knjige prejšnjih let, prosimo potrpljenja, ker je blagajnik z urejevanjem imenika preobložen.

— **Razpisana mesta otroških vrtaric**. Mestni magistrat mariborski je razpisal 6 mest otroških vrtaric, med temi 3 mesta vrtaric-voditeljic. Prošnje, opremljene z domovnico, spričevali o npravnosti, zrelosti, fizični sposobnosti ter dosedajnim službovanjem vlagati je do 1. marca t. l. pri magistratu.

— **Tečaj za obrtno risanje**. Na Legatovem zasebnem učnem zavodu v Mariboru je pričel 9. t. m. tečaj za obrtno risanje. Z ozirom na to, da se bodeča trgovina in obrt že v najkrajšem času lepo razvila, je upeljava tečaja za obrtno risanje velike važnosti za mariborsko mesto.

— **Šolsko vodstvo v Pokrčah na Korškem** je priredilo na Svečnico tombolo v prid revni šolski mladini. Udeležba je bila velika, kar dokazuje, da se je začelo daniiti tudi ob starodavni slovenski Krki.

— **Državni vinarski višji nadzorik B. Skalicky** je pričel prirejati praktične tečaje o reznji vinske trte, in sicer! V torek 17. febr. ob dveh popoldne v Trški gori pri Novem mestu pri vinogradu g. A. Osolnika iz Muhabera; v sredo dne 18. febr. ob eni popoldne v Semiču pri vinogradu g. Klemenca iz Črmošnjic; v četrtek dne 19. febr. ob pol dveh pop. „na Veselici“ pri Metliki; v nedeljo dne 22. febr. ob dveh popoldne v Selenicah pri Čatežu; v torek dne 24. febr. ob eni popoldne v Zdragi pri St. Rupertu pri vinogradu g. Zupančiča; v sredo dne 25. febr. ob dveh popoldne v Hrušici, občina Šmihel-Stopiče; v četrtek dne 26. febr. ob dveh popoldne pri cerkvi na Tolstem vrhu, občina Orehovica, pošta St. Jernej. V slučaju slabega vremena se tečaj ne vrši.

— **Nižjo kmetijsko šolo** otvorijo meseca marca v Adi v Bački.

— **Članarina in darila za učiteljski konvikt**. Tov. Lina Mikuževa iz Zavre pri Ptuj, 20 K. — Fran Zagorac 2 K in Ana Bantan 2 K, oba iz Bele cerkve na Dolenskem. — Egidij Schiffrer iz Jesenic na Gorenjskem, 10 K. — Steska Ana, učiteljica v Štorah, 4 K. — Učiteljstvo v Luki pri Zidanem mostu namesto venca na grob tovarišici Mariji Vavpotič 40 K. — Hranilnica in posojilnica učiteljskega konvikta 100 K.

Neodrešena domovina.

— **Glasovi laškega časopisja po občnem zboru društva „Edinosti“ v Trstu**. Na stvarna poročila o stanju našega šolstva v zasedenem ozemlju od strani različnih naših poročevalcev na zadnjem občnem zboru „Edinosti“ v Trstu dne 18. pret. meseca odgovarja na dolgo in široko tržaški „Piccolo“ ter pravi med drugim, da se razvidi potrpečljivost in prizanesljivost italijanske vlade že iz tega, da je le malo slovanskih učiteljev odpustila, čeravno so mnogi učitelji odkriti sovražniki Italije. Mnogo učiteljev — pravi „Piccolo“ — je rajši brezposelnih, nego, da bi se prijavili zopet za službo. Ni torej odvisno od slabe volje ital. vlade, če so nekatere slovenske šole zaprte. Dokaz še prevečlike pravičnosti in dobrohotnosti italijanske vlade napram Slovincem je to, da se je dovolila otvoritev slovenske zasebne šole v Trstu. „Piccolo“ se naravnost topi same pravičnosti do Slovanov v okupiranem ozemlju, katerim se po njegovi trditvi cedita med in mleko pod novo italijansko vlado. Če bi laški hinavec le trohico resnice govoril, bila bi slika, o kateri nam toliko pripoveduje, povsem drugačna. Jugoslovanov je v ugrabljenem ozemlju nad 400.000; statistika je dokazala, da obstoji 16 odstotkov prebivalstva iz šoloobveznih otrok. Potemtakem imamo onkraj črte okrog 64.000 šoloobveznih otrok in za te otroke je po izjavi „Piccola“ odprtih približno 400 šol, t. j. na vsakih 160 otrok ena šola. Zakon zahteva za vsakih 40 otrok eno šolo. V Gorici pa čaka 700 pripravljenih slovenskih otrok še vedno na svojo šolo in niti tega ne morejo goriški Slovinci doseči, da bi se jim dovolilo, da si otvorijo svojo lastno zasebno šolo. Na tozadevno prošnjo je goriški mestni svet zagnal protosno fanfaro v svet. In kie so druge naše šole, srednje, strokovne? 400.000 ljudi ima tudi potrebo po višji šolski izobrazbi. Realka in še dva gimnazijska razreda v Idriji Slovanom v zasedenem ozemlju ne zadostujeta. Idrija ni pravo mesto za dve srednji šoli. Zakaj se ne dovolje trgovske šole, kie je pazinska gimnazija? Nekoliko ljudskih šol še ni dovolj: to bo mogoče zadostovalo Tripolitanem, mi Jugoslo-